

Pallisses reials

Pallissa reial. Això era el que prometia la Flo. T'estàs guanyant una pallissa reial.

La paraula "reial" se li entrebancava a la llengua, hi quedava atrapada. La Rose necessitava imaginar-se coses, perseguir absurditats; era una necessitat més forta que la d'esquivar problemes i en comptes de prendre's seriosament l'amenaça es preguntava: ¿com deu ser una pallissa reial? S'imaginava una avinguda flanquejada d'arbres, una multitud d'espectadors mudats, uns quants cavalls blancs i esclaus negres. Algú s'agenollava i la sang li brollava de la boca com serpentes. Una ocasió salvatge i esplèndida alhora. A la vida real no arribaven a tenir tanta dignitat, i només la Flo mirava de donar a l'esdeveniment un cert aire solemne de necessitat i de greuge. La Rose i el seu pare de seguida aconseguien una cosa prou decent.

El pare de la Rose era el rei de les pallisses reials. Les que li clavava la Flo no eren gaire sonades; eren calbots ràpids i bolets deixats anar mentre estava pendent d'altres

coses. Surt del mig, li deia. Ocupa't de les teves coses. Deixa de fer aquesta cara.

Vivien en una rebotiga a Hanratty, Ontario. Eren quatre: la Rose, el seu pare, la Flo i en Brian, germanastre de la Rose. De fet, la botiga era una casa que havien comprat el pare i la mare de la Rose quan es van casar i s'hi van instal·lar per muntar un negoci de reparació de mobles i entapissats. La seva mare sabia entapissar. Dels pares, de tots dos, la Rose hauria d'haver heretat unes mans destres, un coneixement immediat de les teles i bon ull per apedaçar el que fos, però no havia estat així. Era maldestra i quan es trencava alguna cosa s'afanyava a escombrar les restes per llençar-les de seguida.

La seva mare havia mort. La tarda que es va morir havia dit al pare de la Rose: "Tinc una sensació molt difícil de descriure. Com si tingués un ou dur al pit, amb closca i tot." Va morir abans que es fes fosc; tenia un coàgul de sang al pulmó. La Rose era una criatura de bolquers i no podia recordar-se'n. L'hi va explicar la Flo, que ho devia haver sentit del pare. La Flo va aparèixer molt poc després per vigilar la Rose al bressol, casar-se amb el seu pare i obrir l'habitació del carrer per posar-hi una botiga de queviures. La Rose, que només havia conegut la casa com a botiga i només havia conegut la Flo com a mare, s'imaginava els prop de setze mesos que els seus pares havien estat junts com una època pacífica, molt més agradable i cerimoniosa, amb petits tocs d'opulència. No en conservava cap més record que unes oueres que havia comprat la mare, amb un dibuix delicat de vinyes i ocells en tinta vermella; el dibuix començava a esborrar-se. No quedaven llibres, roba ni fotos de la mare.

Segurament el pare ho havia llençat tot, o potser havia estat la Flo. L'única història que explicava la Flo sobre la mare, la de la mort, tenia un curiós deix de rancúnia. Li agradaven els detalls de les morts, a la Flo: les coses que deien els moribunds, com protestaven o miraven d'aixecar-se del llit, com renegaven o reien (n'hi havia que ho feien), però quan deia que la mare de la Rose havia parlat d'un ou dur al pit, feia que la comparació sonés lleugerament estúpida, com si la mare fos la mena de persona que es pensa que et pots empassar un ou sencer.

El pare de la Rose tenia un cobert darrere la botiga on treballava restaurant i entapissant mobles. Refeïa seients i respatllers de cadires, adobava reixats de vímet, tapava esquerdes, restituïa potes, tot d'una manera admirable, traçada i econòmica. Això era el que l'enorgullia: sorprendre la gent amb un treball tan fi a un preu tan moderat, fins i tot ridícul. Potser durant la Depressió la gent no es podia permetre pagar més, però ell va continuar cobrant poc durant la guerra i els anys de prosperitat de després de la guerra, fins que es va morir. No parlava mai a la Flo de què cobrava ni què devia. Quan es va morir, la Flo va haver d'obrir el cobert i treure tota mena de retalls de paper i sobres estripats d'uns ganxos enormes i terrorífics on ho arxivava tot. Es va trobar que molts d'aquells papers no eren factures ni rebuts sinó informació del temps, detalls sobre l'hort, coses que li havia vingut de gust escriure.

He menjat patates noves el 25 de juny. Rècord.

Dia Negre, dècada de 1880, res de sobrenatural. Núvols de cendra de focs del bosc.

16 d'agost de 1938. Tempesta gegantina, al vespre. Llamps carrer Pres. Church., Turberry Twp. ¿Voluntat de Déu? Escaldar maduixes per treure'n l'acidesa. Tot és viu. Spinoza.

La Flo va pensar que Spinoza devia ser una verdura nova que tenia intenció de plantar, com el bròquil o l'albergínia. Tot sovint provava coses noves. Va ensenyar el tros de paper a la Rose i li va preguntar si sabia què era Spinoza. La Rose ho sabia, o en tenia alguna idea —era adolescent, en aquell temps—, però va contestar que no. Havia arribat a una edat en què creia que no podia suportar saber res més ni del seu pare ni de la Flo; apartava tot nou descobriment amb vergonya i temor.

Al cobert hi havia una estufa i molts prestatges irregulars plens de pots de pintura i vernís, laca i trementina, gerros amb pinzells en remull i algunes ampolles negres enganxoses de xarop per a la tos. ¿Per què un home que tossia sense parar, que tenia els pulmons afectats pel gas que havia respirat durant la guerra (que, quan la Rose era petita, no se'n deia primera guerra, sinó darrera), es passava tot el sant dia respirant pintura i trementina? En aquell temps eren preguntes que no es feien tan sovint com ara. Al banc de fora de la botiga, uns quants vells del veïnat seien a xafardejar i a dormir quan feia bo, i alguns també tossien sense parar. El fet és que s'estaven morint, lentament i amb discreció, víctimes del que, sense cap sentiment de greuge, se'n deia “malaltia del fonedor”. Havien treballat tota la vida a la foneria de la ciutat i ara seien immòbils, amb la cara groga i demacrada, tossint, rient, proferint obscenitats

a la babalà quan parlaven de les dones que passaven o de qualsevol noia amb bicicleta.

Del cobert arribaven no només estossecs, sinó paraules, un murmuri continu, recriminatori o encoratjador, normalment just per sota del volum en què podrien distingir-se les unes de les altres. El murmuri s'alentia quan el pare feia una feina complicada i adoptava un ritme alegre quan feia alguna cosa menys exigent, com ara passar paper de vidre o pintar. De tant en tant arribava amb claredat alguna paraula que quedava suspesa en l'aire sense sentit. Quan ell s'adonava que havia parlat massa alt, se sentien uns estossecs encobridors, un silenci inusual i expectant, com si empassés saliva.

—Macaroni, pepperoni, Botticelli, mongetes...

¿Què podia voler dir allò? La Rose solia repetir-ho per dins. No podia preguntar-l'hi de cap manera. La persona que deia aquestes paraules i la persona que parlava amb ella com a pare no eren la mateixa, encara que aparentment ocupessin el mateix espai. Hauria estat de molt mal gust reconèixer la presència d'algú que no havia de ser-hi; no se li hauria perdonat. Tot i així, ella rondava per allà i escoltava.

“Les torres cobertes de núvols”, li va sentir dir una vegada. “Les torres cobertes de núvols, els palaus meravellosos.”

Va ser com un cop al pit, no per fer-li mal sinó per sorprendre-la, per deixar-la sense alè. Va haver d'arrencar a córrer, va haver de marxar. Sabia que ja n'havia sentit prou; a més, ¿i si l'enxampava? Seria espantós.

Era com els sorolls del bany. La Flo havia estalviat perquè els fessin un bany nou, però l'únic lloc on podien posar-

lo era un racó de la cuina. La porta no encaixava, les parets eren envans. En conseqüència, els que parlaven o menjaven a la cuina sentien com s'estripava el paper de vàter o com es movien els malucs. Estaven tots acostumats als sorolls de budells dels altres, no només als moments més explosius, sinó també als sospirs, grunys, invocacions i declaracions. I com que eren tots d'allò més pudibunds, semblava que ningú escoltés ni sentís res, i no hi feien cap esment. La persona que produïa els sorolls al bany no tenia res a veure amb la persona que en sortia.

Vivien en un barri pobre de la ciutat. Hi havia Hanratty i West Hanratty, amb el riu entremig. El seu era West Hanratty. A Hanratty l'estructura social anava des de metges, dentistes i advocats fins a obrers de la foneria, obrers de la fàbrica i camàlics; a West Hanratty anava d'obriers de la fàbrica i de la foneria a famílies nombroses i poc previsoros de traficants ocasionals, prostitutes i lladres fracassats. La Rose creia que la seva família estava a cavall del riu sense pertànyer a cap dels dos costats, però no era veritat. On tenien la botiga i on vivien era a West Hanratty, al final de tot del carrer principal. A l'altra banda del carrer hi havia una ferreria, tancada d'ençà que havia començat la guerra, i una casa que en altres temps havia estat una botiga. No havien tret mai el rètol SALADA TEA de l'aparador: continuava allà com una decoració orgullosa i remarcable, encara que a dins no hi hagués te de Salada per vendre. Només hi havia un tros de vorera, massa esquerpada i boteruda per passar-hi patinant, tot i que la Rose es delia per uns patins i sovint s'imaginava enfilant-la a tot drap, àgil i moderna, amb una faldilla prisada. Hi havia un sol fanal, una flor de

metall; després s'acabaven les comoditats i hi havia camins de carro i solars fangosos, cases estranyes amb abocadors al davant. El que feia que semblessin estranyes eren els intents d'impedir que es convertissin definitivament en ruïnes. En algunes no s'hi havia fet cap intent, i eren grises, desballestades i tortes, i queien a trossos en un paisatge de matolls magres, d'estanys de granotes, bogues i ortigues. Tanmateix, la majoria de les cases tenien pegats de paper enquitranat, unes quantes teules noves, làmines de llauna, tubs d'estufa improvisats, fins i tot de cartró. Això, evidentment, era abans de la guerra, una època que després dirien que era de pobresa llegendària i de la qual la Rose recordava sobretot coses a poca altura: formiguers d'aspecte perillós i esglaons de fusta, i una visió emboirada, interessant i problemàtica del món.

Al començament hi va haver una llarga treva entre la Flo i la Rose. La naturalesa de la Rose creixia com una pinya tropical, però a poc a poc i en secret, amb una barreja d'orgull i escepticisme que la sorprenia fins i tot a ella. Abans de ser prou gran per anar a escola, i quan en Brian encara era al cotxet, la Rose s'estava a la botiga amb tots dos: la Flo asseguda al tamboret alt darrere del taulell, en Brian adormit a tocar de la finestra i ella agenollada o estirada damunt de les grans rajoles que cruixien, dibuixant amb llapis de colors sobre trossos de paper d'embalar que ja no es podien fer servir de tan estripats o arrugats.

Els clients de la botiga eren sobretot de les cases del voltant. També hi anava gent del camp que tornava de ciutat, i uns quants de Hanratty que travessaven el pont. N'hi havia

que es passaven el dia al carrer principal, entrant i sortint de les botigues, com si tinguessin l'obligació d'exhibir-se i el dret de ser ben acollits. Per exemple, la Becky Tide.

La Becky Tide s'enfilava al taulell de la Flo i es feia lloc al costat d'una capsa oberta de galetes amb melmelada.

—¿Són bones? —preguntava a la Flo, i amb tota la barra se'n cruspia una—. ¿Quan ens donaràs feina, Flo?

—Pots anar a treballar a la carnisseria —contestava la Flo còndidament—. O amb el teu germà.

—¿Amb la Roberta? —deia la Becky amb una mena de menyspreu teatral—. ¿Tu creus que hi podria treballar, amb ell? —El seu germà, que portava la carnisseria, es deia Robert, però sovint li deien Roberta perquè era dòcil i esveradís. La Becky Tyde va esclafir una rialla forta i escandalosa com el soroll d'un cotxe que t'investeix.

Era una nana de cap gros i veu forta que remenava un cul asexual de mascota, duia una boina de vellut vermell i tenia el coll tan tort que l'obligava a aguantar el cap de gairell, sempre mirant amunt i de costat. Duia unes sabatetes de taló alt ben enllustrades, sabates de dama de debò. La Rose li mirava les sabates amb por de veure-li la resta, la rialla i el coll. Sabia per la Flo que la Becky Tyde havia passat la pòlio de petita, i per això tenia el coll tort i no havia crescut prou. Costava de creure que de petita hagués estat diferent, que hagués pogut ser mai normal. La Flo deia que no és que estigués xalada, que tenia tant de seny com qualsevol, però que sabia que sempre podia sortir-se amb la seva.

—¿Sabies que jo vivia aquí, abans? —va dir la Becky quan va veure la Rose—. Ei, com te diguis! ¿Oi que jo vivia aquí, Flo?

—Si vivies aquí va ser abans que vingués jo —va dir la Flo com si no en tingués ni idea.

—Era abans que el veïnat anés pel pedregar. Perdoneu que us ho digui. El meu pare va fer-se la casa aquí, i també l'escorxador, i teníem mig acre de fruiters.

—¿De debò? —va preguntar la Flo en un to irònic ple de falsa afabilitat, d'humilitat i tot—. ¿I per què us en vau anar?

—Ja t'ho he dit, el barri va començar a anar pel pedregar —va dir la Becky. De cop i volta es va ficar una galeta sencera a la boca i va inflar les galtes com una granota. No va dir res més.

En tot cas, la Flo ho sabia, és clar. Tothom coneixia la casa de maons vermells amb el porxo al davant i l'hort, o el que en quedava, ple de les andròmines habituals: seients de cotxe, màquines de rentar, somiers i trastos. La casa no tenia un aspecte sinistre, malgrat el que hi havia passat, perquè estava envoltada de runes i de caos.

Segons la Flo, el pare de la Becky era una mena de carnisser molt diferent del seu germà. Un anglès malhumorat. I diferent de la Becky quant a loquacitat. No era mai directe. Un home mesquí i tirànic amb la família. Després que la Becky tingués la pòlio, no la va deixar tornar a escola. Pràcticament no se la veia mai fora de casa ni al pati. No volia que la gent s'hi rabegés. Això va dir la Becky al judici. Llavors la seva mare ja era morta, i les germanes, casades. A casa només quedaven la Becky i en Robert. La gent aturava en Robert pel carrer per preguntar-li:

—¿I la teva germana, Robert? ¿Ja està més bé?

—Sí.

—¿Fa la feina de casa? ¿Us fa el sopar?

—Sí.

—¿I ja es porta bé amb ella, ton pare?

El rumor que corria era que el pare els apallissava, que sempre havia apallissat els fills i la dona, i que ara pegava més a la Becky perquè era esguerrada, i també hi havia gent que creia que l'havia baldat ell (no sabien què era això de la pòlio). Els rumors perduraven i s'hi anaven afegint detalls. Ara se suposava que si no deixava sortir la Becky era perquè estava prenyada, i que el pare de la criatura era ell mateix. Després va començar a córrer que el nen ja havia nascut i se l'havien tret de sobre.

—¿Què?

—Se'l van treure de sobre —deia la Flo—. Deien: vés a comprar costelles de xai a can Tyde, les tenen bones i tendres! Segurament tot era mentida —deia ella amb recança.

Aquest to de recança, de cautela a la veu de la Flo podia fer que la Rose es girés i deixés de mirar com el vent feia tremolar el vell tendal estripat, com enxampava l'estrip. Quan la Flo explicava una història —i aquesta no era l'única ni la més escabrosa, ho sabia—, inclinava el cap i feia una cara suau i capficada, prometedora, d'alarma.

—No hauria d'explicar-te aquestes coses.

Immediatament continuava.

Tres joves inútils que dropejaven fora de l'estable es van ajuntar —o van ser ajuntats per homes més influents i respectables de la ciutat— i van quedar entesos per assotar el vell Tyde a favor de la moral pública. Es van pintar la cara de negre. Els van donar fuets i dues pintes de whisky a cada un per animar-los. Eren en Jelly Smith, genet de curses

i bevedor; en Bob Temple, jugador de beisbol i molt cepat; i en Hat Nettleton, que conduïa el carro de la ciutat i es deia Hat pel barret fort que duïa, per vanitat i perquè feia riure. Encara treballava amb cavalls de tir; conservava el nom, per bé que no el barret, i sovint se'l veia en públic —gairebé tan sovint com a la Becky Tyde— repartint sacs de carbó que li ennegrien la cara i els braços. Potser això hauria hagut de fer pensar en la seva història, però no. El present i el passat, el tèrbol passat melodramàtic de les històries de la Flo, estaven força lluny l'un de l'altre, si més no per a la Rose. Era difícil fer encaixar la gent del present en el passat. La mateixa Becky, raresa del poble i mascota pública, inofensiva i maliciosa, no quadrava amb la presonera del carnisser, la filla esguerrada, una tira de blanc entrevista a la finestra: muda, atonyinada, prenyada. Com amb la casa, la connexió només podia ser lògica.

Els joves encarregats de l'assotada van aparèixer a la porta d'en Tyde a última hora, quan tothom era al llit. Duïen una escopeta, però van acabar les municions al pati. Van cridar el carnisser i van trucar a la porta; finalment la van esbotzar. En Tyde va pensar-se que volien diners, per això va posar uns quants bitllets en un mocador i va enviar la Betty al pati, potser amb la idea que aquells homes s'entendrien o s'espantarien davant d'una nena petita, una nana, amb el coll tort. Però no en van tenir prou. Van pujar i el van treure de sota el llit. El van arrossegar a fora amb camisa de dormir i el van deixar a la neu. Estaven a quatre graus sota zero, cosa que es va destacar més tard al tribunal. Volien fer-li una paròdia de judici però no recordaven com anava. Per tant, es van posar a apallissar-lo i no van parar fins que

es va desplomar. Li cridaven “Carn de carnisser!” i l’atonyinaven mentre la camisa de dormir i la neu del voltant s’anaven tornant vermelles. El seu fill Robert va dir al tribunal que no havia vist la pallissa. La Becky va dir que primer en Robert s’havia quedat mirant però que després se n’havia anat i s’havia amagat. Ella l’havia vista de dalt a baix. Va veure com els homes marxaven i com el seu pare avançava sagnant cap a les escales del porxo. No va sortir a ajudar-lo ni va obrir la porta quan hi va arribar. ¿Per què?, li van preguntar, i ella va dir que no havia sortit perquè anava amb camisa de dormir, i que no havia obert la porta perquè no volia que es refredés la casa.

Es veu que després el vell Tyde va recuperar les forces. Va enviar en Robert a posar els arreus al cavall i la Becky a escalfar aigua per rentar-se. Es va vestir, va agafar tots els diners i, sense cap explicació als fills, va pujar al trineu i se’n va anar cap a Belgrave, on va deixar el cavall lligat i va agafar el primer tren del matí cap a Toronto. Al tren va tenir un comportament estrany, grunyia i renegava com si anés borratxo. L’endemà el van trobar pels carrers de Toronto, delirant com un boig, i el van portar a l’hospital, on va morir. Encara duia tots els diners a sobre. Van dir que la causa de la mort era una pneumònia.

Però les autoritats se’n van assabentar, va dir la Flo. El cas va arribar a judici. Els tres homes que ho havien fet van ser condemnats a llargues penes de presó. Una farsa, va dir la Flo. Al cap d’un any ja estaven en llibertat, indultats, amb feines esperant-los. ¿I com és? Doncs perquè hi havia embolicada molta gent important. I semblava com si la Becky i en Robert no tinguessin gaire interès que es fes justícia.

Van quedar ben acomodats. Van comprar-se una casa a Hanratty. En Robert es va quedar la carnisseria. La Becky, després de tant de temps de reclusió, va emprendre una carrera de relacions socials i exhibició pública.

Això era tot. La Flo va donar per acabada la història, com si ja en tingués prou. No hi quedava bé ningú.

—Imagina't —va dir.

En aquell temps, la Flo devia tenir una mica més de trenta anys. Era jove. Anava vestida ben bé com una dona de cinquanta anys, o de seixanta o setanta: vestits estampats de coll i mànigues amples, i de cintura també; davantals estampats que es treia quan sortia de la cuina per entrar a la botiga. Era una indumentària habitual per a una dona pobra però no del tot indigent; també era, en certa manera, una tria deliberadament displicent. La Flo se'n fotia dels pantalons, se'n fotia de la roba de la gent que intentava seguir la moda, se'n fotia del llapis de llavis i les permanents. Duia els cabells curts, just prou llargs per posar-se'ls darrere les orelles. Era alta i fina d'ossos, amb els canells i les espatlles estretes, el cap petit, una cara pigallada, àgil, de mico. Si hagués trobat que valia la pena i hagués tingut recursos, potser hauria aconseguit una mena de bellesa fràgil, sofisticada, de morena de pell clara; d'això la Rose se'n va adonar més tard. Però hauria hagut de ser una altra; hauria d'haver après a resistir-se a fer ganyotes, a ella mateixa i als altres.

Els records més antics que en tenia la Rose eren d'una suavitat i una duresa extraordinàries. Els cabells suaus, les galtes llargues, suaus i pàl·lides, un pèl moixí gairebé invisible davant de les orelles i damunt de la boca. L'agudesa dels genolls, la duresa de la faldilla, la finor del front.

Quan la Flo cantava:

*Oh the buzzing of the bees in the cigarette trees
And the soda-water fountain...¹*

la Rose pensava en la vida de la Flo abans de casar-se amb el seu pare, quan treballava de cambrera a la cafeteria d'Union Station i anava amb les seves amigues Mavis i Irene a Centre Island, i els homes la seguien per carrers foscos, i sabia com funcionaven les cabines de telèfon i els ascensors. La Rose sentia en la seva veu la vida temerària i perillosa de les ciutats, les respostes incisives sense deixar de mastegar xiclet.

I quan cantava:

*So slowly, slowly she got up
And slowly she came nigh him
And all she said, that she ever did say
Was young man I think, you're dyin'²*

la Rose pensava en la vida que semblava que la Flo havia tingut més enllà d'això, abans d'això, una vida animada i lle-

¹ Deixem la cançó en anglès per facilitar-ne la identificació, ja que aquí importa més la tonada que les paraules: "Oh la bonior de les abelles als arbres de cigarrets / i la font d'aigua gasosa". La canta Burl Ives, *Songs from the Big Rock Candy Mountain*. (N. de la T.)

² "Barbara Allen", cançó tradicional escocesa que es va convertir en cançó folk als Estats Units. L'han cantat Joan Baez, Bob Dylan i Norah Jones. Diu: "A poc a poc hi va arribar / i a poc a poc s'hi va acostar / i l'única cosa que va dir / va ser: Em penso que et mors, noi." (N. de la T.)

gendària, amb la Barbara Allen i el pare de la Becky Tyde i tota mena d'ofenses i penes barrejades.

Les pallisses reials. ¿Com van començar?

Imaginem-nos un dissabte de primavera. Els arbres encara no han tret fulla però les portes s'obren a la llum del sol. Corbs. Sèquies plenes d'aigua que corre. Un temps d'esperança. Sovint, els dissabtes, la Flo deixava la Rose al càrrec de la botiga —ja fa uns quants anys, era quan la Rose en tenia nou, deu, onze, dotze— mentre ella travessava el pont per anar a Hanratty (la part alta, en deien elles) a comprar i veure gent, i a escoltar-la. Entre la gent que escoltava hi havia la dona de l'advocat Davies, la dona del rector anglicà Henley-Smith i la dona del veterinari McKay. Quan tornava a casa imitava les seves veus de pardals. Feia que semblessin monstres; idiotes, cursis i pagades de si mateixes.

Quan acabava de comprar, anava a la cafeteria del Queen's Hotel i es prenia una copa de gelat. ¿De quin?, volien saber la Rose i en Brian quan tornava a casa, i tenien un disgust si només era de pinya o sucre amb mantega, i una alegria si era de crocant o blanc-i-negre. Després es fumava un cigarret. En duia uns quants de cargolats per no haver de fer-se'ls en públic. Fumar era l'única cosa que ella feia i qualificava de fatxenderia quan ho feia algú altre. Era un hàbit que li venia de l'època que treballava, de Toronto. Sabia que era una manera de buscar-se problemes. Una vegada el mossèn catòlic se l'havia trobat al Queen's Hotel i li havia ofert foc abans que ella tragués els mistos. Ella li va donar les gràcies, però no hi va entaular conversa per por que intentés convertir-la.

Una altra vegada, tornant a casa, va veure a la punta del pont, a la banda del poble, un noi amb jaqueta blava que semblava que mirés com corria l'aigua. De divuit o dinou anys. No el coneixia. Era prim i escanyolit i va veure de seguida que n'hi passava alguna. ¿Volia tirar-se al riu? Just quan arribava a la seva alçada, ell es gira i obre la jaqueta i els pantalons. Quin fred que devia passar, aquell dia la Flo duia l'abric cordat arran de coll.

La Flo deia que, quan va veure el que tenia a la mà, només se li va acudir pensar: ¿què hi fa aquí fora amb aquesta salsitxa ridícula?

Era capaç de dir coses així. Com si fos una veritat, no un acudit. Insistia que detestava les paraulotes. Sortia al carrer i feia quatre crits als vells que seien davant de la botiga.

—Si voleu quedar-vos aquí, feu el favor de rentar-vos la boca!

Dissabte, doncs. Per alguna raó, la Flo no va a la part alta, ha decidit quedar-se a casa i fregar el terra de la cuina. Potser això l'ha posat de mal humor. Potser ja estava de mal humor, perquè la gent no li paga el que li deu o perquè l'alteren les sensacions de la primavera. La disputa amb la Rose ja ha començat, fa estona que dura, com un somni exasperant que torna una vegada i una altra en altres somnis, travessant muntanyes i llindars, tènue, espès, familiar i esmunyedís. Ara, abans de fregar, treuen totes les cadires fora de la cuina, i també han de moure algunes provisions de la botiga, cartrons de menjar envasat, llaunes de xarop d'arç, envasos d'oli d'hulla, gerres de vinagre. Ho porten tot al llenyer. En Brian, que a hores d'ara té cinc o sis anys, ajuda a treure les llaunes.

—Sí—diu la Flo, seguint el fil del nostre punt de partida perdut—. Sí, i tu has ensenyat a en Brian tota aquesta merda.

—¿Quina merda?

—I ell no sap de què va.

De la cuina al llenyer hi ha un esglaó amb un trosset de catifa tan gastat que la Rose no recorda haver-hi vist mai el dibuix. En Brian s'atura, arrossegant una llauna.

—Dos Vancouvers—diu la Rose molt fluix.

La Flo ha tornat a la cuina. En Brian mira la Flo i després la Rose, i la Rose torna a dir amb una veu una mica més alta i una tonada encoratjadora:

—Dos Vancouvers...

—Fregits amb mocs!—acaba en Brian, incapaç de reprimir-se més.

—Dos forats del cul...

—... marinats en un pot!

Era això. La merda.

Dos Vancouvers fregits amb mocs!

Dos forats del cul marinats en un pot!

Fa anys que ho sap, això, la Rose, ho va aprendre quan va començar a anar a escola. Va tornar a casa i va preguntar a la Flo, ¿què és Vancouver?

—És una ciutat. Molt, molt lluny.

—¿Què més a part d'una ciutat?

¿Què volia dir què més?, va dir la Flo. ¿Com es podia fregir?, va preguntar la Rose, acostant-se al moment perillós, el moment meravellós en què hauria de dir-ho tot sencer.

—Dos Vancouvers fregits amb mocs! Dos forats del cul marinats en un pot!

—Te l'estàs jugant! —va cridar la Flo amb una fúria previsible—. Torna-ho a dir i te'n caurà una de bona!

La Rose no podia parar. Ho taral·lejava suaument, intentava dir les paraules innocents en veu alta i taral·lejar les altres. No era només dir mocs i forat del cul el que li procurava plaer, tot i que n'hi procurava. Era el fregit i el marinat i els Vancouvers inimaginables. Els veia mentalment amb forma de pops, cargolant-se a la paella. L'ensulsiada de la raó; l'espurna i l'escopinada de la bogeria.

Darrerament ho ha tornat a recordar i ho ha ensenyat a en Brian per veure si li feia el mateix efecte, i evidentment que sí.

—Ep, que t'he sentit! —diu la Flo—. T'he sentit! T'avisó!

L'avis. En Brian rep l'avís. Fuig corrents, travessant el llenyer, a fer el que vol. Com que és un noi, és lliure d'ajudar o no, d'implicar-se o no. La feina domèstica no és cosa d'ell. En tot cas, no el necessiten, si no és per utilitzar-lo l'una contra l'altra, i a penes s'adonen que se n'ha anat. Continuen, no poden evitar-ho, no poden deixar-se en pau. Quan sembla que han desistit, només esperen, acumulant tensió.

La Flo treu la galleda, el raspall, el drap i el coixinet per als genolls, de goma vermella bruta. Comença a fregar. La Rose seu a la taula de la cuina, l'únic lloc on encara es pot seure, gronxant les cames. Nota l'hule perquè porta pantalons curts, els shorts estrets i descolorits de l'estiu anterior que ha pescat de la bossa de roba d'estiu. Fan una mica d'olor de florit de l'hivern.